

INTERVJUREFERAT

Tid	Onsdag 18. januar 2012 kl. 1002
Sted	Sekretariatet, Akersgata 51, Oslo
Intervju av	Ølstein Knudsen jr., direktør i Justis- og beredskapsdepartementet
Intervjuere	Torgeir Hagen, 22. juli-kommisjonen Guri Hjeltnes, 22. juli-kommisjonen Alexandra Bech Gjørsv, 22. juli-kommisjonen Olav Njølstad, Sekretariatet
Andre til stede	Espen Erdal, PwC (sikring/dokumentasjon av intervjuet)

Formelle forhold:

Knudsen var i forkant av intervjuet gitt skriftlig underretning om bakgrunnen for at kommisjonen ønsker hans forklaring, og de rettslige og praktiske rammer for intervjuet.

Knudsen ble gjort kjent med muligheten til å la seg bistå av en rådgiver, tillitsmann eller annen person, og at han har plikt til å forklare seg.

Knudsen ble gjort kjent med innholdet i selvinkrimineringsvernet, og at dette vernet, etter kommisjonens syn, ikke kommer til anvendelse ved forklaring for kommisjonen.

Knudsen ble videre gjort kjent med at det ble tatt lydopptak, som ville bli lagret, og at det ville bli utarbeidet referat for signering.

Knudsen ble også gjort kjent med at referatet vil kunne bli gjort tilgjengelig for andre enn kommisjonen, for eksempel dersom hensynet til sakens opplysning, ivaretagelse av partsrettigheter eller oppfyllelse av lovpålagte krav gjør dette nødvendig. Knudsen ble gjort kjent med at kommisjonen er bundet av offentleglovas regler om innsyn i dokumenter.

Knudsen ble gjort kjent med at opplysninger fra referatet ville kunne bli brukt i kommisjonens rapport.

Knudsen samtykket i å la seg intervju på ovennevnte forutsetninger.

Ølstein Knudsen jr. 180112

Etter en kort presentasjon av representantene fra kommisjonen, ble Knudsen orientert om kommisjonens mandat, formålet med intervjuet og hvordan det ville bli gjennomført. Intervjuteemaene ble introdusert og Knudsen startet sin redegjørelse.

Egen bakgrunn og rolle

Stilling

Knudsen er direktør i Justis- og politidepartementet og leder for Regjeringens krisestøtteenhet (KSE).

Det foreligger ikke egen stillingsinstruks for stillingen, men derimot et oppdragsdokument som kommisjonen har fått overlevert.

Utdanning

Knudsen var opprinnelig marineoffiser. Han er utdannet sykepleier og har embetseksamen i sykepleievitenskap ved Universitetet i Oslo. Han tok deretter doktorgradsprogrammet ved samme sted. Så tok han stabskurs og sjefskurs ved Forsvarets skole i etterretnings- og sikkerhetstjeneste. Han gikk NATO Defense College i Roma i 2010.

Yrkeserfaring

Knudsen arbeidet som fagsjef og forsker ved henholdsvis Høyskolen i Buskerud og Universitetet i Oslo, tilknyttet mastergradstilbudet i krise og katastrofehandtering. Han hadde noen måneder i 2002 et kort gjesteprofessorat i krisehåndtering i USA. I 2004 begynte han i det da nyopprettede Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), først som avdelingsleder for Analyse og utredning, deretter som avdelingsdirektør for Avdeling for nasjonal beredskap og utredning. Han arbeidet ved DSB frem til 1. august 2008. Han tiltrådte da den nyopprettede stillingen som direktør for KSE.

Når det gjelder hans tidligere jobb som avdelingsdirektør for Avdeling for nasjonal beredskap og utredning ved DSB, viste Knudsen til at denne avdelingen har ansvaret for blant annet øvelser, koordinering for sentralt planverk (blant annet SBS), de årlige nasjonale sårbarhets- og beredskapsrapportene, samt tilsynet med departementene. Avdelingen er også det sivile nasjonale kontaktpunktet for sivil krisehåndtering i NATO, EU og FN, og har etatsstyringsansvaret for fylkesmannens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Avdelingen har videre styringsansvaret for nasjonalt utdanningssenter for samfunnssikkerhet og beredskap. Knudsen nevnte at han som daværende leder for avdelingen, blant annet ledet styringsgruppen for Øvelse Oslo.

Krisestøtteenhetens oppgaver og oppbygging

KSE ble opprettet som en konsekvens av flodbølgekatastrofen i 2004, hvor det ble iverksatt tre overordnede tiltak for å styrke krisehåndteringen og samfunnssikkerhetsarbeidet i departementene; det ble klargjort ansvar for lederdepartement, og RKR og KSE ble opprettet.

KSE skal støtte lederdepartementet og RKR under kriser, herunder ivareta sekretariatsfunksjonen for lederdepartementet på vegne av RKR.

KSEs oppgaver omfatter blant annet å forsterke lederdepartementet med infrastruktur og personellstøtte. KSE administrerer i den forbindelse en beredskapsgruppe på ca 30 personer, hvor ca 2 personer fra hvert departement er representert. Beredskapsgruppen øves opp av KSE.

Frem til 22. juli hadde KSE sine lokaler i høyblokka i regjeringskvartalet. De hadde eget situasjonscenter i 1. etasje og disponerte ytterligere lokaler i underetasje 2.

KSE er administrativt underlagt Rednings- og beredskapsavdelingen i JD. De er styrt gjennom et årlig oppdragsdokument, og til Knudsens stilling ligger en budsjettdisposisjonsfullmakt.

Som del av KSEs daglige gjøremål, understøtter de JD i samordningsrollen med hensyn til samfunnssikkerhet. Dette dreier seg blant annet om kursing av ansatte i de departementene som har dette som ansvarsområde, og planlegging og gjennomføring av øvelser.

Fra høsten 2008 fikk KSE en tilleggsfunksjon som innebar at de skulle ha en kontaktfunksjon for informasjon/varsling av departementsledelse i initialfasen ved kriser.

KSE har en ukentlig hendelses- og beredskapsbrief for ledelsen i JD vedrørende sikkerhetsrelaterte ting.

På spørsmål hvordan Knudsen har opplevd at KSEs rolle har blitt anerkjent og akseptert, svarte han at både han selv og hans forgjenger brukte mye tid de første årene på legitimitetsbygging og dialog med departementene. I dag er hans inntrykk at departementene opplever at KSE fyller den rollen de er gitt.

På spørsmål om i hvilken grad KSE var rustet til å fylle sine funksjoner 22. juli, svarte Knudsen at han mener kommisjonen må vurdere det spørsmålet. Gjennom flere kriser hadde man høstet erfaringer som bidro til at KSE etter Knudsens oppfatning hadde gått over fra en etableringsfase til en driftsfase.

Knudsen viste videre til at det som en del av internorganiseringene foreligger et betydelig instruksverk for medarbeiderne og KSE.

Når det gjelder sammensetningen av beredskapsgruppen, forklarte Knudsen at den består av informasjonspersonell og beredskapsansvarlige i departementene.

På spørsmål om hvor hensiktsmessig det er at mange tilknyttet KSE har delte stillinger, der den andre delen er tilknyttet en avdeling i departementet, svarte Knudsen at han ser på det som en god løsning.

Knudsen redegjorde detaljert om krisehåndteringsverktøyet KSE CIM.

På spørsmål om det foreligger et oppdragsdokument for 2012, svarte Knudsen at man på grunn av andre viktige arbeidsoppgaver har valgt å videreføre 2011 inntil nevnte oppgaver er avsluttet.

Knudsen fortalte at en journalist for en tid tilbake konfronterte han med noe han tidligere hadde sagt som fagperson; at strategisk krisehåndtering er et resultat av 80 % forberedelser, 15 % improvisasjonsevne og 5 % tilfældighet. Journalisten spurte om han fortsatt mente det etter 22. juli. Knudsen opplyste at han måtte svare ja på dette spørsmålet fra journalisten. Knudsen bemerket i denne sammenheng at han som direktør for KSE nå ikke kan fri seg fra at viktige deler av hans jobb sannsynligvis var gjort før 22. juli.

Knudsen viste til at det i informasjonsbrevet som fulgte innkallingen fra kommisjonen sto at lojalitetshensyn må vike i forhold til egen arbeidsgiver. Han fant det noe krevende å snakke om, men sa at han, da han overtok som direktør i 2008, sto overfor åpenbare utfordringer. Det var en stor jobb å få på plass styringssystemer, internkontroll og et konsept rundt KSE for å kunne drive en mål- og resultatbasert virksomhet. Det var også en betydelig jobb å få på plass nødvendige verktøy med henblikk på kriser som måtte oppstå. Da han overtok forelå det ingen risiko- og sårbarhetsanalyse internt i KSE. Dette arbeidet ble

iverksatt høsten 2008, og var ferdigstilt i 2009. Analysen omfatter blant annet en scenario-gjennomgang hvor det som skjedde 22. juli, faktisk ligger inne. Basert på analysen iverksatte de en rekke sårbarhetsreducerende tiltak, blant annet å identifisere alternative lokaler og å sørge for drift og plassering av alle KSEs servere på separat plattform på eksternt sted utenfor regjeringskvartalet. Knudsen har i tiden etter 22. juli tenkt mye på spørsmålet om han som leder på forhånd hadde gjort det han burde gjøre.

På spørsmål om hvor ofte og hvordan man har gjennomført øvelser internt i KSE og i tilgrensende funksjoner, svarte Knudsen at KSE selv deltar i de øvelsene de planlegger for andre. I forbindelse med interne møter har de i tillegg fra tid til annen diskutert ulike tenkte scenarioer, blant annet ved å spørre seg: "Hva gjør vi nå hvis....?". Det har ikke nødvendigvis dreid seg om full skrivebordsøvelse (table top), men snarere en runde med bevisstgjøring basert på en tenkt hendelse.

Egen rolle og egne erfaringer 22. – 25. juli

Knudsen sa innledningsvis at han måtte ta forbehold om at han husket riktig så vidt lang tid etter hendelsene. For å gi en så presis redegjørelse som mulig, ønsket han å støtte seg til KSEs logg for de aktuelle dagene.

Knudsen hadde sommerferie og var på Haukelifjell da bomben gikk av i Oslo 22. juli. Første varsel om hendelsen så han på et tekstvarsel på tv. Omtrent samtidig mottok han telefonbeskjed fra vakthavende ved KSE, Georg Bryn. Knudsen rinte tilbake til Bryn, og fikk da en nokså grafisk fremstilling av alvoret i situasjonen, herunder informasjon om mange skadede og flere døde.

Knudsen avklarte med Bryn at han hadde de nødvendige fullmakter til å handle i Knudsens sted, inntil Knudsen hadde rukket å komme seg til Oslo igjen. Fullmaktene dreier seg om å etablere støtte til lederdepartementet, som de nokså umiddelbart tenkte måtte være JD, og dernest forberede innkallelse til møte i RKR.

Selv varslet Knudsen ekspedisjonssjef i Rednings- og beredskapsavdelingen, og deretter Justisministeren. Knudsen hadde løpende telefonkontakt med Bryn og andre under tilbakereisen til Oslo. Underveis ble det i Oslo bestemt at det skulle innkalles til møte i RKR, i første omgang i UD. Stedet ble kort tid senere korrigert til FD, noe som også var i henhold til KSEs plan for alternativt lokale (første prioritet), hvor KSE er kjent, har øvet og hvor sikkerheten er god.

Da Knudsen ankom Oslo hadde det allerede vært innledende konsultasjon med de faste medlemmene i RKR som samlet seg i FD ved 1700-tiden.

Knudsen hadde tidlig telefonkontakt med direktør i DSB, Jon Lea, og de to ble enige om at han burde komme til Oslo til det neste RKR-møtet som var satt til kl 2200.

Resten av kvelden og de påfølgende dagene frem til 25. juli utøvet Knudsen og de andre i KSE de stabsfunksjoner i forhold til lederdepartementet som beredskapsplanverket legger opp til.

Knudsen trakk frem tre refleksjoner som han ønsket å dele med kommisjonen:

1. Lettelsen over at alt hadde gått bra med Knudsens egne medarbeidere
2. Betydningen av å ha gjennomført realistiske øvelser, ikke minst øvelse Oslo, noe som gjorde Knudsen og hans medarbeidere mentalt forberedt på mulighetene for følgehandlinger

Øistein Knudsen jr. 180112

3. Omfanget av hendelsene på Utøya og frustrasjonen over mangelfull autoritativ informasjon i den situasjonen

Knudsen redegjorde for det videre forløpet i FD utover kvelden 22. juli, herunder hvilke rom de fikk til disposisjon, hvilke utfordringer de hadde, særlig på IKT-feltet, og hvordan disse effektivt ble løst med hjelp fra IKT-avdelingen i FD.

Da Knudsen ankom FD hadde han først et møte med egne ansatte. Han hadde en separat samtale med , som hadde vært utsatt for sterke opplevelser. Knudsen besluttet at skulle fortsette arbeidet i KSE, og at det samtidig skulle følges opp med hensyn til det hadde vært gjennom.

Som vakthavende hadde Bryn allerede iverksatt oppgavefordeling på en god måte da Knudsen ankom. Knudsen tok imidlertid tak i spørsmålet om innkalling av ytterligere mannskaper fra KSE. Han hadde et dilemma om han skulle kalle inn alt tilgjengelig personell, eller om de skulle avvente for å ha noen i beredskap til senere. Han valgte å avvente ytterligere innkallinger.

Knudsens opplevelse var at KSE hadde tilstrekkelig med medarbeidere i arbeid til å utføre KSEs primæroppgaver. Situasjonen var noe annerledes når det gjaldt JD, som ikke bemannet i samsvar med planverket. Knudsen opplevde at KSE i praksis måtte overta flere av lederdepartementets krisehåndteringsoppgaver.

Knudsens inntrykk er at møtene i RKR ble gjennomført "etter boka". Man har fem faste dagsordenpunkter som ble fulgt, og Knudsen mener det er nyttig med en slags automatikk i den sammenheng. I tillegg var det en utdypende dagsorden som Knudsen vil sørge for at blir oversendt til kommisjonen.

Knudsen sto i løpende kontakt med departementsråd og statsråd, men han savnet flere sentrale ledere fra JD til stede i FD. Knudsen ga selv minst to ganger råd til JD om å sette stab og innkalle flere folk, men tilbakemeldingen var at lokalsituasjonen gjorde det lite hensiktsmessig.

Han opplevde at KSE i noen grad måtte gripe inn for å skape struktur på møter i lederdepartementet, men dette ble bedre etter hvert.

Når det gjaldt overordnet situasjonsrapportering, som er en hovedoppgave for KSE, kom man i RKR-møtet til at man der var avhengige av muntlig situasjonsrapportering, ikke minst fra underetatene, på grunn av at situasjonsbildet utviklet seg hele tiden.

I RKR-møtene var det primært fokus på "de nære ting", dvs. situasjonen for de ansatte i regjeringskvartalet og arbeidssituasjonen for departementene (continuity of government). Et annet hovedtema var kommunikasjon til befolkningen. Fraværet av autoritativ informasjon skapte problemer i forhold til dette.

På spørsmål om hvilke typer strategiske diskusjoner man hadde i RKR-møtene, svarte Knudsen at det særlig dreide seg om hvilke budskap som skulle ut til befolkningen, og hvilke konsekvenser hendelsene kunne ha for Norge som nasjon, for statsforvaltningen.

På spørsmål om han selv og de andre var opptatt av muligheten for flere anslag (følgehandlinger), svarte han at de var det. Det ble diskutert, men uten at man gikk inn i en detaljert gjennomgang av tiltak som burde treffes i forhold til ulike scenarier.

Når det gjaldt budskapet som skulle ut til befolkningen, utarbeidet infoavdelingen i JD i samarbeid med KSE utkast til talepunkter. Talepunktene, som ble utarbeidet til det andre møtet i RKR, er overlevert kommisjonen.

Lederdepartementets evne til samordning og ledelse, opplevde Knudsen som god. Det var en tydelig og god ledelse under RKR-møtene.

På spørsmål om KSE var bemannet godt nok til å håndtere en krise av en slik størrelsesorden dersom krisen hadde fortsatt med nye hendelser eksempelvis en hel uke, svarte Knudsen at de etter hans oppfatning var godt nok bemannet, med den vaktordningen som var etablert.

Knudsen ble spurt om trusselforståelsen i KSE og RKR forut for at gjerningsmannen ble pågrepet og identifisert. Han fortalte at det var et tema hos dem hvilke uheldige konsekvenser det kunne få for ulike befolkningsgrupper, særlig de med innvandrerbakgrunn, hvis det skulle vise seg at det var snakk om gjerningsmenn som kunne relateres til bestemte grupper.

Knudsen kan ikke huske at de diskuterte tiltak for beskyttelse av bestemte objekter. I ettertid opplever Knudsen at Øvelse Oslo og "Madrid-rapporten" var til nytte når det gjaldt problematikken knyttet til hensynet til utsatte befolkningsgrupper. Det ble den gangen tenkt grundig gjennom hvordan man skulle øve realistisk med terroranslag uten å stigmatisere ulike befolkningsgrupper. Løsningen ble at man gjennomførte øvelser uten kjent gjerningsmann.

På spørsmål om, og eventuelt i hvilken grad man fokuserte på styringsdyktigheten for det tilfellet at det skulle komme flere hendelser, svarte Knudsen at det var et tema. De konstaterte at departementene ikke på noe tidspunkt under hendelsene lå nede, og at de dermed alle var operative.

Knudsen redegjorde litt for hva slags informasjon de mottok fra PST. Et viktig punkt var at man etter hvert fikk PSTs vurdering av at dette trolig var en gjerningsmann, men at det kunne være flere celler. De oppretthold derfor en slags mental beredskap i alle fall frem til 25. juli.

Knudsen redegjorde mer utdypende om problemene knyttet til mangelfull informasjon om Utøya. Han skulle gjerne ønsket at det kom informasjon direkte fra underetatene til KSE. Det som skjedde var at informasjonen forsvant i ulike linjer til ulike ledere i JD, uten at den ble samordnet og videreformidlet til KSE.

Pause i intervjuet fra kl 1150 til kl 1200.

Kommisjonen bemerket at det avslutningsvis i referatet fra det første møtet i RKR står at møtet fortsatte med de fem faste representantene og at det ikke ville bli ført referat fra det videre møtet. På spørsmål om det finnes noe referat fra nevnte møte, eller om Knudsen vet hva temaet for møtet var, svarte han at han ikke var til stede på møtet og at han internt har stilt samme spørsmål for å finne ut hva formuleringen innebar. Han har fått en kortfattet, skriftlig beskrivelse fra egne ansatte som han gjerne oversender til kommisjonen. Han viser til at RKR møtet var slutt og at KSE derfor ikke førte referat fra det som videre fremkom. Det ble kortfattet orientert om den iverksatte prosessen som gjaldt bistandsanmodning fra JD til FD og som gjaldt håndhevelsesbistand fra Forsvaret ved FSK. Blant de fem faste representantene ble det opplyst at gitt situasjonen, hvor gradert samband ikke kunne benyttes av samtlige, så ble utsendelse av referatet gjort ugradert, uten ovenfornevnte påtegnning. Man opplyste bare etter møtet at omtale av bistandsanmodningen ville bli påført referatet.

Egen evaluering av krisehåndteringen

Knudsen viste til den interne gjennomgangen de har hatt i KSE. Gjennomgangen, som kommisjonen allerede har fått oversendt, er delt inn i fire deler.

Positive erfaringer

Blant de positive erfaringene fra innsatsen 22. – 25. juli, fremhevet Knudsen at KSE evnet å levere på tross av et vanskelig utgangspunkt der de selv var fysisk rammet. En hovedårsak til at dette fungerte, var etter Knudsens oppfatning de forberedelser som var gjort før 22. juli. Sårbarhetsreducerende tiltak som var iverksatt på bakgrunn blant annet av erfaringer fra tidligere øvelser, ble utslagsgivende for at mye gikk bra. Knudsen pekte blant annet på mobile IKT-løsninger og alternative lokaler, - anstrengelser for å gjøre KSE så stedsuavhengig som mulig.

Knudsen fremhevet også god håndteringsevne hos hans egne medarbeidere i en ekstremt krevende situasjon. Han mener at KSE evnet å støtte regjeringens kriseråd som forutsatt, og at man viste improvisasjonsevne når det oppstod uforutsette problemer.

Knudsen trakk videre frem beredskapsgruppen som en viktig og øvet ressurs.

Etter Knudsens oppfatning hadde de hatt en god dialog med JDs ledelse under hendelsen.

Knudsen fremhevet også den svært gode bistanden de fikk fra FD.

Utfordringer

Knudsen viste på nytt til utfordringene som følge av at KSE måtte overta flere av krisehåndteringsoppgavene som lå til lederdepartementet. Blant annet som følge av dette ble det krevende å fremskaffe et autoritativt situasjonsbilde. KSE var i stor grad prisgitt mediemonitorering for å få informasjon, og Knudsen påpekte at det i ettertid er lett å se at et bedre sanntids informasjonsbilde hadde vært svært ønskelig.

En annen utfordring var at det var få tydelige bestillinger fra lederdepartementet, og at KSE i stor grad selv måtte identifisere oppgavene. Knudsens oppfatning er at dette kan ha sammenheng med at man ikke satte stab i JD.

På spørsmål om det hadde vært en diskusjon blant ansatte i JD om man burde innkalle mer personell, svarte Knudsen bekreftende. Dette ble tatt opp av ekspedisjonssjef og mellomledere.

Selv om JD i sin rapport sier at en av grunnene til at man ikke satte stab var problem med tilgjengelighet av lokaler, var det Knudsens oppfatning at plassmangel ikke var noen problemstilling i FD 22. juli.

Knudsen bekreftet at SBS ikke ble brukt, og sa at dette heller ikke var noe sentralt tema. Spørsmålet ble riktignok stilt fra KSEs side, men det ble ikke fulgt opp og heller ikke diskutert i RKR. Knudsen la til at det kan diskuteres hvor adekvat SBS er i dag, og han fortalte at det er igangsatt en prosess for å revidere det nasjonale beredskapssystemet. Knudsen opplyste at han hadde diskutert med Østgaard, hvorvidt SBS skulle tas i bruk, men han var usikker på når dette ble diskutert.

På spørsmål om retningslinjene for ansvars- nærhets- og likhetsprinsippet fungerte som forutsatt, svarte han at han ikke ville ha svært sterk oppfatning om det. Det er en prosess rundt dette, og Knudsen viste til at det er politisk fattede beslutninger om at det er disse prinsippene som skal være styrende.

På spørsmål om Knudsens oppfatning av hvor riktig det er at et rammet departement er lederdepartement under en krise, svarte han at et lederdepartement må være klar over at slike situasjoner kan oppstå, og at man må sørge for å mobilisere tilsvarende for å kunne løse oppgaven. Han utdypet dette med å si at det etter hans oppfatning hadde vært en fordel at JD hadde satt stab, slik at man lettere kunne isolere

krisehåndteringsoppgavene fra to andre viktige oppgaver som man hadde, nemlig ivaretagelse av egne ansatte, og JDs egen drift.

Knudsen ble spurt om man jevnlig har øvd i departementene, og om departementsledelsen stiller opp på slike øvelser. Han svarte at ledelsen stiller opp, i alle fall på noen typer øvelser, og han mener at det øves mer og bedre enn før. Erfaringene viser at det likevel er et forbedringspotensiale med det å kunne øve hele stabsapparatet.

Lærdommer med tanke på fremtiden

Knudsen viste til at KSE har identifisert- og selv allerede fulgt opp flere forbedringspunkter. Hendelsene 22. juli er etter hans oppfatning en bekreftelse på at krisehåndtering i svært stor grad handler om forberedelser. Knudsen fremhevet i den sammenheng tre viktige underpunkter:

1. Man må ha oversikt over egen sårbarhet
2. Man må ha beredskapsplanlegging i forhold til risiko
3. Man må drive tilsyn med beredskapsplanleggingen, denne må øves, og øvelsene må evalueres.

Blant sentrale læringspunkter for KSE fremhevet Knudsen blant annet at viktigheten av stedsuavhengighet og mobilitet i høyeste grad ble tydeliggjort i forbindelse med hendelsene 22. juli.

Blant lærdommer knyttet til konseptet sentral krisehåndtering, trakk Knudsen frem følgende:

1. Lederdepartementet må mobilisere nødvendige ressurser
2. Man må få et bedre system for informasjonsflyt både horisontalt og vertikalt
3. KSE må få fullmakt til å utøve sekretariatsfunksjonene sine fullt ut (valg av møtelokaler mv.)
4. Dagsorden for RKR bør gjennomgås (prosess er allerede i gang)
5. Det må gjøres noe når det gjelder muligheten for gradert samband, noe Knudsen påpekte allerede i årsrapporten for 2010. Knudsen viste til at den viktigste informasjonskilden man hadde i RKR den 22. juli var mobiltelefon, med de problemer det skapte i forhold til sårbarhet

På spørsmål om konsekvenser av eventuelt brudd på telenettet i forbindelsen 22. juli, forklarte Knudsen at det var noe som var reelt under flommen i 2011, og at man derfor hadde tenkt gjennom dette.

På spørsmål om KSE etter Knudsens oppfatning har fått sin riktige organisatoriske plassering, svarte han at det er et spørsmål som må evalueres, og at han ikke ønsket å si mer om det nå. Departementstilknytningen utenfor krisetid er klar, så det er plasseringen internt i departementet som må diskuteres.

Knudsen var opptatt av at en utdypende dagsorden må gjøre det lettere for RKR å fokusere på de større, strategiske spørsmål.

Når det gjelder SBS, viste Knudsen til at det er to nivåer for besluttede tiltak. Enten tas beslutningen av fagstatsråd, eller så må den fattes av regjeringen.

Når det gjelder statsministerens kontor (SMK), oppsummerte Knudsen med å si at SMK spilte en tydelig rolle 22. juli.

Når det gjelder de ulike alternative løsninger for gradert samband, er Knudsen først og fremst opptatt av at man må ha et system som er enkelt å bruke.

Knudsen ble spurt om det, dersom det fra 22. juli og fremover hadde inntruffet flere og større hendelser, ville ha latt seg håndtere på en god måte. Han svarte at det for KSEs vedkommende ikke ville ha gjort noen stor forskjell og at man ville kunne håndtert også flere hendelser. For sentral krisehåndtering som helhet, ønsket Knudsen ikke å mene mye om det, med henvisning til at han er byråkrat.

Knudsen redegjorde for bombescenarior, som KSE hadde oppe som en del av ROS-analysen. Analysen var linjeforankret og informasjonen gjengitt ugradert i årsrapporten. De vedtak som ble fattet for å utbedre de problemene man hadde oppdaget, var forankret i linjen og godt kjent i departementet.

Avslutning

Knudsen ble spurt om det er ytterligere informasjon han mener bør komme frem i forbindelse med intervjuet, eller om det er spørsmål han mener burde ha vært stilt. Han svarte at han setter stor pris på den struktur man fra kommisjonens side har lagt opp til rundt intervjuet, med klare og forutsigbare rammer. Spørsmålene har vært tydelige og fullstendige i forhold til temaene.

Knudsen hadde avslutningsvis to personlige refleksjoner som han på forhånd hadde bestemt seg for å dele med kommisjonen: Som en som egentlig har sin bakgrunn fra den operative delen av helsevesenet og forsvaret, har Knudsen følt på to ting. Det ene var at det den første tiden, med så mange ofre, og med kollegaer fra både Buskerud og Oslo i operativ innsats, var veldig vanskelig å sitte rolig på stolen og være direktør i KSE. "Hadde jeg vært der ute, så kunne jeg kanskje gjort noe", sa han i den sammenheng, og la til at han ser at det er en "absurd" refleksjon. Den andre refleksjonen var fortvilelsen over at uansett hva de, som regjeringens krisestøtteenhet gjorde, så fikk de ikke gjort noe som helst som kunne endre hendelsesforløpet.

Knudsen sa at det var en dimensjon knyttet til 22. juli-hendelsen som var annerledes enn alle andre kriser han har vært involvert i: Denne gangen fikk politisk ledelse i Norge live-informasjon direkte fra åstedet (Utøya) utenom etablerte informasjonskanaler. Knudsen opplevde at hans fagstatsråd og de statssekretærene som satt under han, fikk telefoner fra ungdom, nærmeste pårørende, som skrek etter informasjon, for så å snu seg til Knudsen og de andre i embetsverket med spørsmål om hva de visste. "Vi har aldri hatt en eneste øvelse der informasjon om hendelsen har tilflytt politisk ledelse direkte. Utenom linjen", forklarte han.

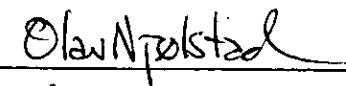
På spørsmål om det er andre enn Knudsen selv, Bryn og Moen han mener kommisjonen bør intervju om KSEs rolle, svarte han at det burde være tilstrekkelig. Ut over KSE mener Knudsen at kommisjonen bør snakke med sentrale ledere i JD, også ansvarlige ekspedisjonssjefer. Disse er ekspedisjonssjef i Rednings- og beredskapsavdelingen, Mette Stangerhaugen, og ekspedisjonssjef i Plan- og administrasjonsavdelingen, Karin Bugge og ekspedisjonssjef i Politiavdelingen Hans Sverre Sjøvold.

På spørsmål om hvordan Knudsen hadde opplevd selve intervjusituasjonen, svarte han at spørsmålene var gode, rammene trygge, oppsummeringene gode, og at han i sum hadde opplevd det som en ryddig og svært konstruktiv samtale.

Intervjuet ble avsluttet kl. 1320.

Gjennomlest og akseptert som et dekkende referat,

Sign intervjuobjekt

Sign referent